

Õiguskantsler

Teie 04.05.2016 nr

Meie 24.05.2016 nr 6-1/160575/1602264

Juhatuse liikme ravikindlustuskaitse

Austatud avaldaja

Pöördusite õiguskantsleri poole seoses äriühingu juhatuse liikme ravikindlustuskaitsega. Juhtisite oma näite varal tähelepanu asjaolule, et juhatuse liikme lepingu sõlmimisest võib mööduda enam kui kaks kuud, enne kui ta saab ravikindlustuskaitse.

Teie pahameel on mõistetav, ent Teie kirjeldatud olukorra kaasa toonud seadusesätteid ei saa siiski pidada põhjendamatuks ja põhiseadusevastaseks.

Alates 1. jaanuarist 2016 on äriühingu juhatuse liikme ravikindlustuskaitse algus ja peatamine seotud sotsiaalmaksu deklareerimisega ([ravikindlustuse seaduse](#) § 8).¹ Ravikindlustuskaitse tekib siis, kui ühes kuus on sotsiaalmaksu deklareeritud vähemalt miinimummääras ehk sotsiaalmaksu miinimumkohustuse ulatuses (sel aastal 128,70 eurot). Sotsiaalmaks tuleb deklareerida **väljamaksele järgneva kuu** 10. kuupäevaks ([sotsiaalmaksu seaduse](#) § 9 lõike 1 punkt 4). Nii võibki juhtuda, et juhul, kui 1. kuupäeval tööle asunud juhatuse liikme tasu makstakse välja järgmise kuu 1. kuupäeval, deklareeritakse sotsiaalmaks alles väljamakse tegemise kuule järgneva kuu 10. kuupäeval. See tähendab, et ravikindlustuskaitse tekib tööle asumise ajaga võrreldes kahe kuu ja 11 päeva pärast.

Sellise regulatsiooni loomise tingisid juhatuse liikme lepinguga tulu teeniva isiku maksustamise erisused võrreldes töölepingu alusel töötava inimesega. Töölepingu puhul tekib tööandjal kohustus maksta töötaja eest sotsiaalmaksu – ja seda vähemalt miinimummäära ulatuses – üldjuhul automaatselt alates lepingu jõustumisest ning hoolimata sellest, kas ja millises ulatuses tööandja reaalselt töötajale ühel või teisel kuul töötasu maksab² (vt [sotsiaalmaksuseaduse](#) § 2 lõige 2). Juhatuse liikme lepingu puhul sellist kohustust ei ole. Tööandja peab arvestama ja maksma sotsiaalmaksu selliselt summalt, mida ta reaalselt ühel või teisel kuul juhatuse liikmele välja maksab. Teiste sõnadega ei ole juhatuse liikme puhul erinevalt töölepingulisest töötajast garantiid, et tema eest makstakse iga kuu sotsiaalmaksu vähemalt ravikindlustussüsteemis osalemiseks vajaliku miinimumi ulatuses: tööandja võib jätta mõnel kuul mingil põhjusel

¹ Juhatuse liikme lepinguga sarnaselt muudeti ka kõigi teiste võlaõiguslike lepingute (nt käsundusleping, töövõtuleping) ravikindlustuskaitse algust ja peatumist. Põhjendused on mõlemal juhul samad. Rohkem teavet juhatuse liikme ja võlaõigusliku lepingu alusel töötava isiku ravikindlustuskaitse kohta saab lisaks [ravikindlustuse seadusele](#) Haigekassa [veebilehelt](#).

² Välja arvatud mõned üksikud erandid (nt [sotsiaalmaksuseaduse](#) § 2 lõiked 3 ja 4).

juhatuse liikme (piisavas ulatuses) tasu maksmata. Seepärast on juhatuse liikme ravikindlustuskaitse algus seotud ajaga, mil tööandja esitab Maksu- ja Tolliametile deklaratsiooni, kust nähtub tema kohustus tasuda juhatuse liikme eest sotsiaalmaksu vähemalt miinimummäära ulatuses.³

Lisaks võimaldab ravikindlustuskaitse alguse ja peatumise sidumine deklaratsiooni esitamisega kindlaks teha need inimesed, kes töötavad samal ajal mitme äriühingu juhatuse liikmena või mitme võlaõigusliku lepingu alusel ja kelle sotsiaalmaksu miinimum koosneb mitme tellija või tööandja tehtud maksest (nn sotsiaalmaksu summeerimise võimaluse loomine). Kuni 31.12.2015 sellised isikud ravikindlustuskaitset ei saanud, kuna erinevate tööandjate poolt deklareeritud sotsiaalmaksu summasid kokku ei liidetud. Deklaratsioonide alusel on aga võimalik selgeks teha, kui palju on erinevad tööandjad nende inimeste eest kokku sotsiaalmaksu ühel või teisel kuul deklareerinud. Nii on ravikindlustuskaitse tagatud ka erinevate tööandjatega seotud inimestele, kelle eest ei deklareeri ükski tööandja eraldi võetuna sotsiaalmaksu miinimummääras, kuid kokku on sotsiaalmaksu miinimumkohustus täidetud.

Regulatsiooni põhiseaduspärasuse hindamisel tuleb arvesse võtta ka seda, et üldjuhul on juhatuse liikmel rohkem võimalusi ise mõjutada oma ravikindlustuskaitse algust ja kestvust. Seda eriti olukorras, kus osaühingu ainus juhatuse liige on samal ajal ka ainus osanik (Teie näide).⁴ Näiteks juhul, kui juhatuse liige alustab tööd kuu alguses (nt 1. mail), on tal võimalik määrata endale tasu väljamaksmise ajaks sama kuu lõpp (nt 31. mai). See tähendab, et sotsiaalmaks deklareeritakse järgmise kuu (juuni) 10. kuupäeval ja ravikindlustuskaitse algab ühe kuu ja 11 päeva möödumisel lepingu algusest (s.o 11. juunil). Samamoodi on juhatuse liikmel võimalik hoolt kanda selle eest, et tema ravikindlustuskaitse oleks katkematu, kontrollides, et raamatupidaja ei hilineks deklaratsiooni esitamisega: [äriseadustiku](#) § 183 järgi korraldab osaühingu raamatupidamist juhatus.

Loodan, et antud selgitustest oli Teile abi.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Angelika Sarapuu 693 8427
Angelika.Sarapuu@oiguskantsler.ee

³ Sellised põhjendused on esitatud muudatuse aluseks olnud [ravikindlustuse seaduse muutmise seaduse eelnõu 818 SE seletuskirjas](#).

⁴ [Äriseadustiku](#) § 180¹ lõike 1 järgi määratakse osaühingu juhatuse liikmele makstava tasu suurus ja maksmise kord kindlaks osanike otsusega (nõukogu olemasolul nõukogu otsusega).